DUITSLAND EN POLEN 1993

INHOUD

Project Digitalisering (Tiel, 2026) 2

Koedijk – Mirow 1993, 698 km.: 2 augustus 2

Mirow – Pruszcz, 472 km: 5 augustus 5

Gdansk – Warschau (Warszawa), 378 km: 9 augustus 14

Warschau – Wieliczka, 312 km: 13 augustus 21

Krakow – Karpacz, 424 km: 18 augustus 30

Karpacz – Neudorf, 429 km: 20 augustus 33

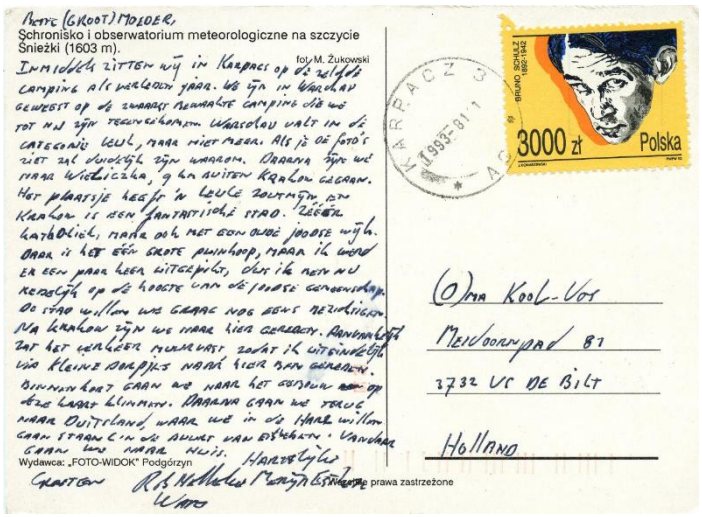
Neudorf – Koedijk, 711 km: 23 augustus 36

Bijlagen 37

PROJECT DIGITALISERING (TIEL, 2026)

Sinds ca. 2012 wordt er gewerkt aan het digitaliseren van fotoalbums. Dat ligt soms maanden stil, maar recent zijn “1992” en “Berlijn 1983 – 1993” gerealiseerd, en daarmee zijn veel herinneringen aan het “Oostblok” teruggekomen. Naarmate de tijd verstrijkt worden de herinneringen vager en de verhalen dus onbetrouwbaarder. En toch blijft terugkijken op reizen leuk, zeker nu we drie *volgeschreven* ansichten met ervaringen hebben teruggevonden. Dus hier is-ie: rondje Oostblok uit 1993.

KOEDIJK – MIROW 1993, 698 KM.: 2 AUGUSTUS

Over de afsluitdijk en via Bremen en Hamburg rijden we naar Mirow in Mecklenburg-Voor-Pommeren.

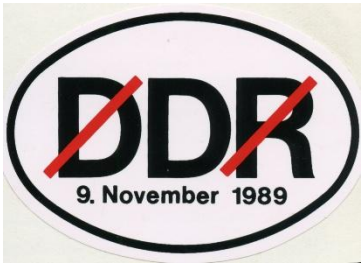
Cher (grand)-mère, Hier Mirow, ca 120 km boven Berlijn. ‘s Middags regent het, verder is het prima. We staan aan ’n meer. In de omgeving hebben we al verschillende reeën gezien, We zijn hier als Hollanders nog steeds een bezienswaardigheid. Om de een of andere reden horen ze nog steeds niet dat ik niet van hier kom. Vandaag hebben we geprobeerd jou of Karin te bellen, maar dat is mislukt. Jos zal de groeten wel over gebracht hebben. Morgen gaan we via Stettin naar Gdansk. Daarna willen we richting Warschau en Krakow. Afgezien van enkele muggenbeten gaat het goed met ons. De tent is waterdicht, dus regen is geen probleem. Op de camping staan een paar tenten met Hells Angels. Ze zijn de enige met potten geraniums voor de tent. Je maakt wat mee. Hopelijk gaat het met jou net zo goed als met ons. Groet eenieder, Rob, Nelleke, Merijn, Wart en Esther.

Het is nog donker als we over de afsluitdijk rijden. Halverwege stoppen we bij het beeld van de arbeider die stenen versleept om de dijk te sluiten. We moeten onwillekeurig denken aan het satirische VPRO programma

“het gat van Nederland” waarin 20 jaar geleden werd getoond dat de dijk nooit helemaal dicht is gegaan.

Esther probeert de werkende man nog om te duwen, maar de conclusie blijft: de dijk is echt dicht.

De camping voldoet aan de verwachting van de kinderen: er is gras en verder niets. Dat is niet helemaal waar, er is een meer en daar kan je zwemmen.

Een groep Hells Angels is de meest ordentelijke van de hele camping. In alle eerlijkheid denken we *“there goes the neigbourhood”* als de Harleys met de getatoeëerde berijders het terrein op komen. Maar ze ontwikkelen zich per direct tot de meest burgerlijke bezoekers van de camping. Los van de potten met geraniums aan de luifel worden er tafeltjes met keurige kleedjes klaargezet voor de maaltijden. Geluidsoverlast? Nadat de motoren zijn afgezet horen we ze niet meer.

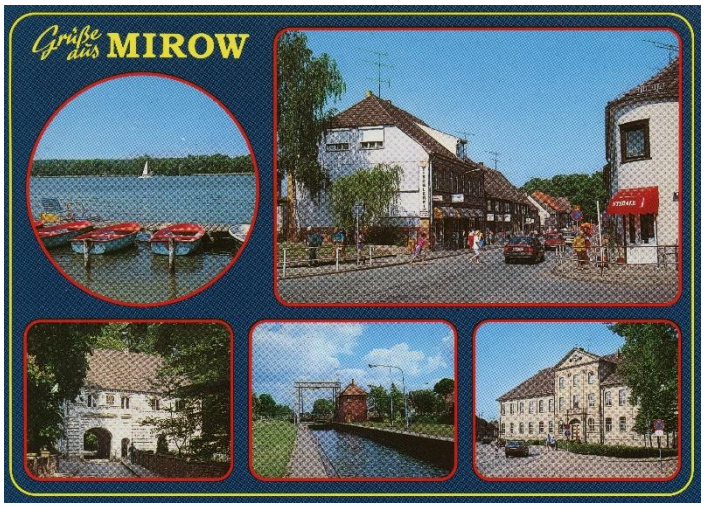

We maken een uitstapje naar Rheinsburg aan de Grienericksee en half uurtje verderop. Ze hebben een kasteel uit de 16^{e} eeuw, althans de huidige variant. Het heeft een lange geschiedenis van slopen, op- en verbouwen. Het huidige gebouw is tijdens de 30 jarige oorlog (1618-1648) zwaar beschadigd, maar daarna hersteld waarna model stond voor paleis Sans Souci in Brandenburg.

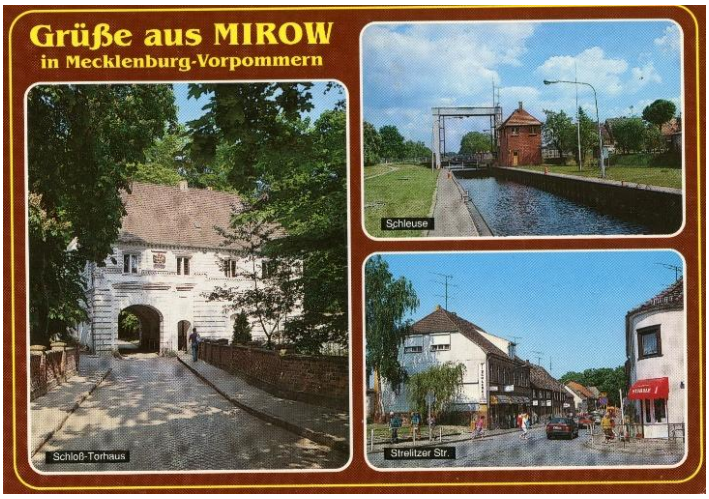

Rheinsburg
Slot Rheinsburg

Bij het water wordt gewerkt aan een opera, opgevoerd door de plaatselijke amateurs. Boeiend, past niet in de planning. Bij terugkeer bij de auto blijken we een bon te hebben wegens fout parkeren. We bedenken dat het hek met die mededeling er niet stond toen we kwamen, dus we hebben hem nooit betaald.

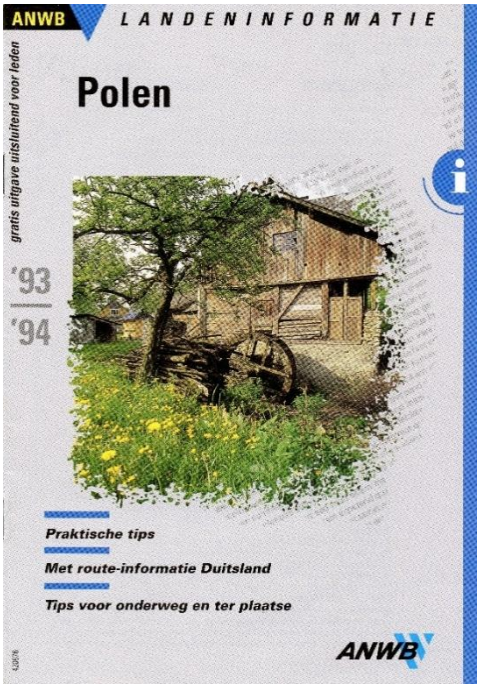
In Mirow zelf is ook een kasteel en een oude tolpoort. We scoren zelfs een brochure met de geschiedenis van de plaats. Hoogtepunt lijkt het totaal afbranden van het dorp in 1730. Daar lijken ze niet noemenswaardig van te leren. In 1742 brandt de herbouwde kerk af, gevolgd door het afbranden van het seminarie in 1848. Er staat er nu weer een in het dorp, maar in alle eerlijkheid: leuke camping aan een meer, maar verder niet iets om voor om te rijden.

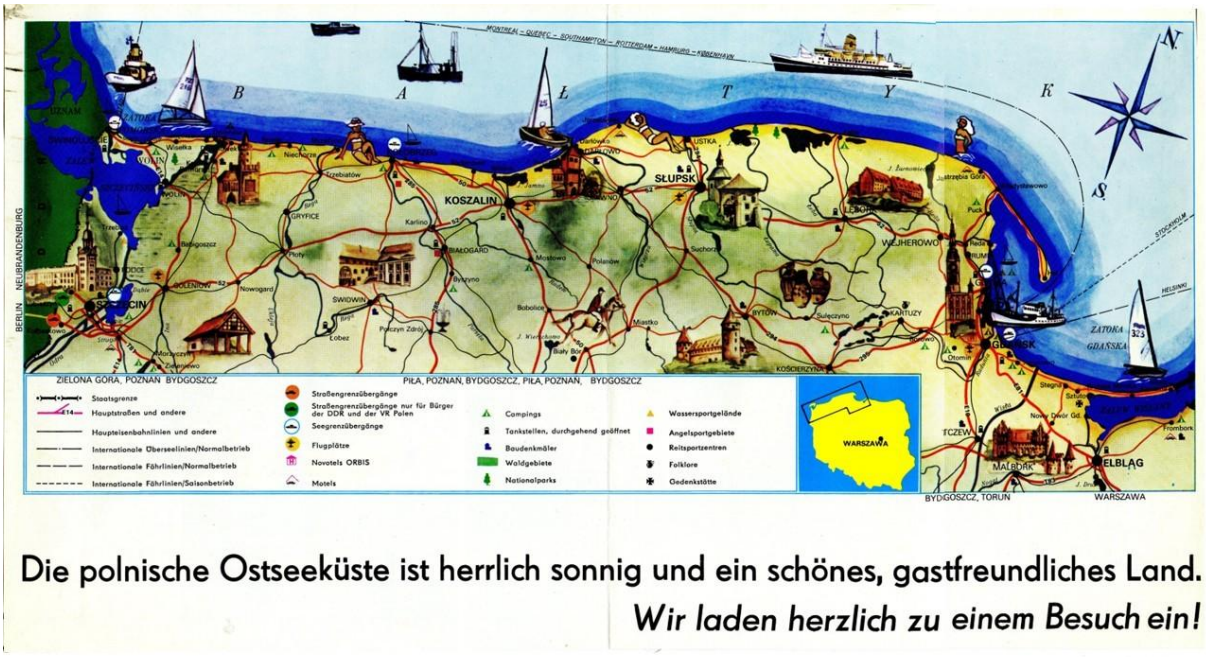

MIROW – PRUSZCZ, 472 KM: 5 AUGUSTUS

Beste (o)ma, Dit is een foto van het grootste kasteel van Europa. Het ligt ca. 40 km van Gdansk. We hebben 1 3/4 uur aan de grens met Polen gestaan, verder zijn we voorspoedig van Duitsland naar Polen gereisd. Onderweg hebben we tientallen ooievaars gezien, een keer zelfs achttien in een weiland. De omgeving van Gdansk is mooi, het lijkt op Noord Holland. Er wordt hier veel barnsteen gewonnen (en verkocht). Op de camping troffen we een kennis van mijn werk. Dat is opvallend, want er staan maar vier tenten op dit terrein. Het weer is matig, één keer zijn we verzopen in een onweersbui.

Verder gaat alles prima. Vandaag hebben we een haffenkust bezocht. Aan de ene kant de Oostzee, aan de andere kant een enorme binnenzee. Nelleke heeft van ca. 5 meter een aalscholver kunnen fotograferen. Hoe is het met jou? En met je heg? Groeten, Rob, Nelleke, Merijn, Wart en Esther, ook aan d'Evertsen

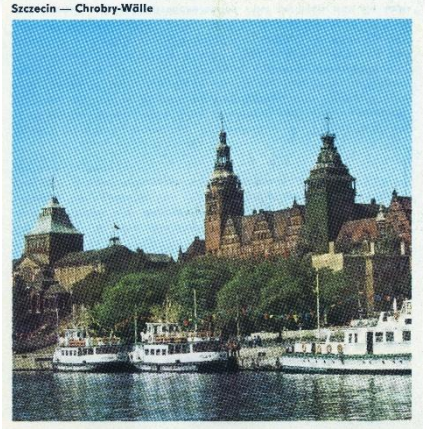
Reizen gaat niet altijd zonder problemen. Weliswaar is het Oostblok verdwenen, maar grenzen zijn en blijven barrières. De tekst op de kaart naar oma Kool noemt de vertraging al.

Merijn neemt Es mee op zijn schouders en doet of ze liftend weg proberen te komen.

Via Szczecin gaan we Polen in. In Szczecin komen we langs de Chrobry wallen, een terras van 500 meter langs de rivier de Oder waar je de plaats mooi kan zien liggen.

Szczecin — Chrobry-Wälle

De barnsteen sieraden zijn zo goedkoop dat we er wat meenemen. En passant kopen we wat cassettebandjes. Zo illegaal als wat, maar altijd leuk.

We rijden door het dorpje Unichow in het woiwodschap[1] Pommeren. Het Bartholomeus kerkje is aardig genoeg om op de foto te zetten.

[1] = provincie, zie verslag van 1992

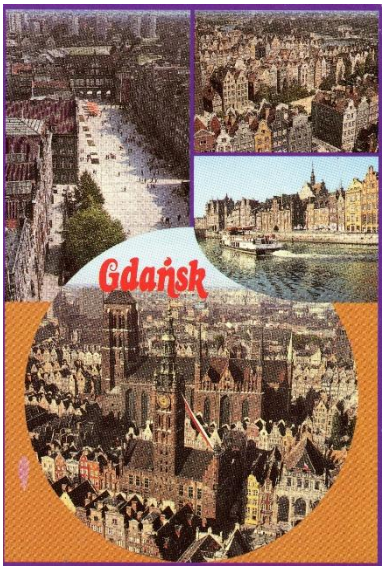
De appie wordt opgezet in Pruszcz Gdański, een kilometer of 10 van Gdansk. Er staan maar vier tenten op het grasveldje langs het riviertje de Radunia.

In dat riviertje is het goed zwemmen, voor Esther voor het eerst in de stroom. Rob, Wart en Merijn gaan snorkelen en duiken een paar rivierkreeftjes op.

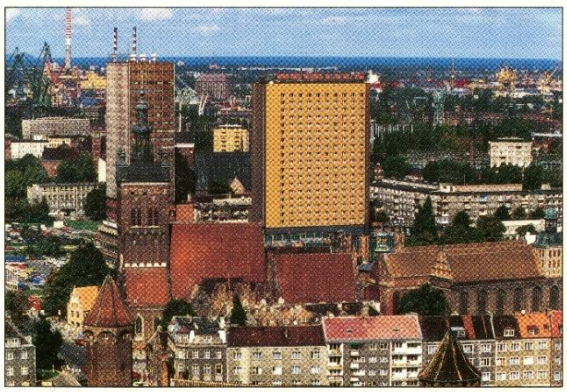
In een van de vier tenten staan Aart en Trudy Schermer die ik van mijn werk ken. Aart heeft een paar dochters die evenals zijn vrouw talenwonders zijn. De meiden zijn niet mee, maar ik kan me het gezucht van Aart nog goed herinneren. Hij mocht mee naar Poolse les, omdat het gezin Polen zo leuk vindt. Heeft niet geholpen. In ieder geval niet bij hem. Maar het is een aardige vent, hij ondergaat het lijdzaam.

Het eerste doel is Gdansk, waar we langs het hoofdkantoor van de vakbond Solidarność komen. Dit is het schoolvoorbeeld van “het kan raar lopen”. De huidige president van Polen is Lech Walesa, de oude voorzitter van de vakbond, die door het vorige regime een paar jaar is opgesloten.

De Hanzestad heeft een lange geschiedenis waarbij het afwisselend tot Duitsland (als Danzig) en Polen behoorde. Westelijk van de stad is Gdynia gesticht als “concurrent” van Gdansk op de momenten dat die stad tot de “vijand” behoorde. Een rel om de stad heeft de twijfelachtige eer om het startschot voor WOII te zijn geweest.

Sinds die oorlog hoort de havenstad weer bij Polen, waarbij alle Duitsers uit de resten van de stad werden geschopt en vervangen zijn door Polen van elders.

Zoals iedere stad die veel schade heeft opgelopen in WOII staat er veel nieuwbouw, maar er is ook wel hersteld in de historische vorm.

We gaan uiteraard op stadsbezoek. Het is nog echt Oost-Europees zoals we vorig jaar en in de ‘80-er jaren hebben gezien. De westerse invloed neemt versneld toe, maar het busstation is nog ”authentiek”.

We komen langs de Baszt Jacek, een bastiontoren uit de 14e eeuw en, met zo’n 35 meter, het hoogste gebouw van de stad.

Ernaast staat de Nicolaas kerk, waarschijnlijk uit 1185. Sindsdien is hij een keer helemaal gesloopt en verder constant ver- en herbouwd maar uiteindelijk gaat dit gebouw terug naar de 13e eeuw.

Door de stad stroomt rivier de Motława met daarover de Długie Pobrzeze, indrukwekkend Pools voor “de lange brug”

De oude hoofdstraat is de Ulica Szeroka (de Breedstraat), hier zat de distilleerderij van Ambrosius Vermoellen die het likeur Goldwasser produceerde. Bij dat huis staan een groot aantal glazen flessen langs de trap.

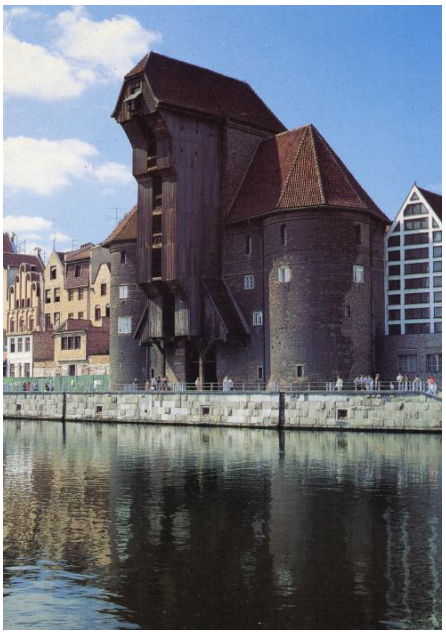
Een brug over de Motława komt uit op de Brama Zielona ofwel de Groene Poort. Het gebouw is uit laat 16e eeuw en ontworpen door een Amsterdamse architect.

Heel opmerkelijk langs de rivier is de Brama Żuraw, de kraanpoort uit 1443, de oudst bekende kraan uit Europa, een indrukwekkend ding.

Ook indrukwekkend is de enorme wolkbreuk waar we tegenop lopen.

We hebben wat bakjes frites gekocht en kunnen nu uit ervaring zeggen dat die kunnen drijven 😊

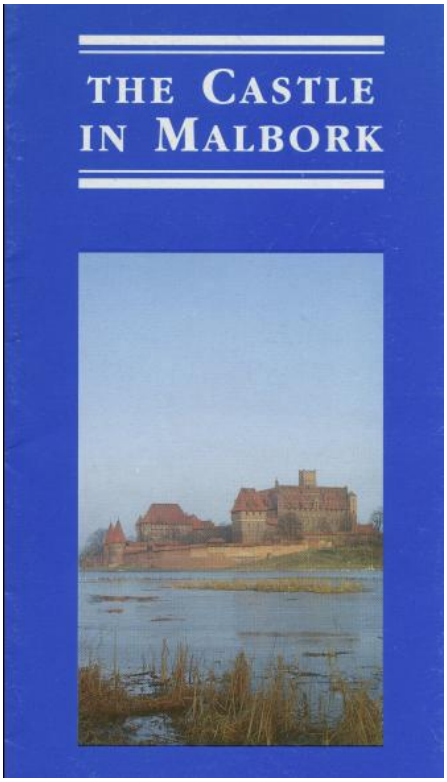

Tot slot komen we langs het Dworzec Główny, wat gewoon het centraal station blijkt. De folder over Gdansk geeft nog veel meer info, waaronder meer stadspoorten, maar we zijn nat en moe en doen het met wat we wel hebben gezien.

Op de camping kunnen we weer zwemmen in het riviertje, Wart vangt al snorkelend zelfs stekelbaarsjes.

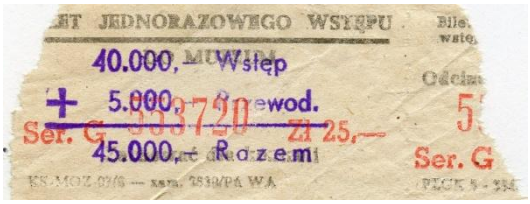

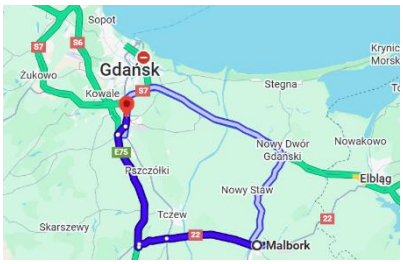
Op een drie kwartier rijden van de tent ligt Malbork. Ridders en kastelen doen het altijd goed bij ons, dus gaan we er een dagje heen. En dat moet je er ook zeker voor uittrekken, want we hebben het over het grootste kasteel van Europa. Het stamt uit 1190, maar het werd pas serieus toen de Teutoonse orde[2] het in 1230 overnam. Het ligt aan de rivier de Nogat. Waar je een kasteel en ridders vindt is knok, maar de grootste beschadigingen zijn in WOII aangericht.

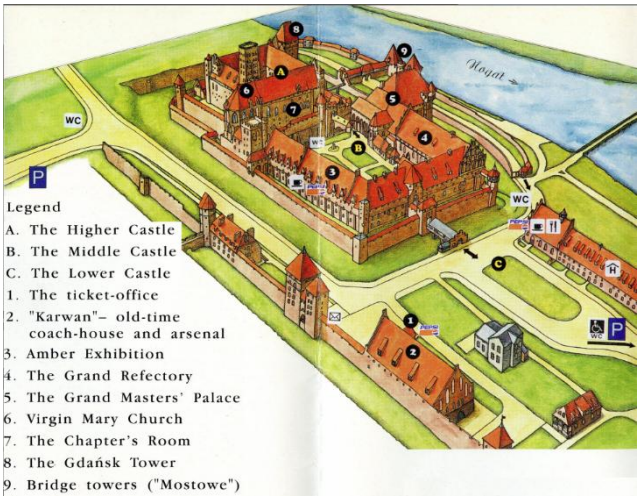
De Russen hebben het, met totale desinteresse voor historie, hersteld met rode baksteen.

[2] Kruisridders, “broertjes” van de Tempeliers etc.

Je moet een kaartje kopen om er in te komen, wat wel terecht is. Minder terecht is dat er één kassa is en veel bezoekers, waarbij de reisleiders van de dagtochten hun ellebogen gebruiken om voor te dringen. Ik ga in de proteststand. Het type waar ik tegen uitval komt er nog mee weg, maar de rij recht de rug, en het tempo van de kaartverstrekking gaat omhoog.

We kunnen redelijk snel naar binnen 😊.

Als je daar omheen kan kijken is het een prachtig kasteel waar je lang kan ronddwalen met buiten de muur ook nog een oude kerk. Malbork krijgt een extra pagina.

Na twee dagen bezoek aan stad/kasteel is het tijd ook wat anders te doen. We gaan naar de Oostzeekust, oostelijk van Gdansk.

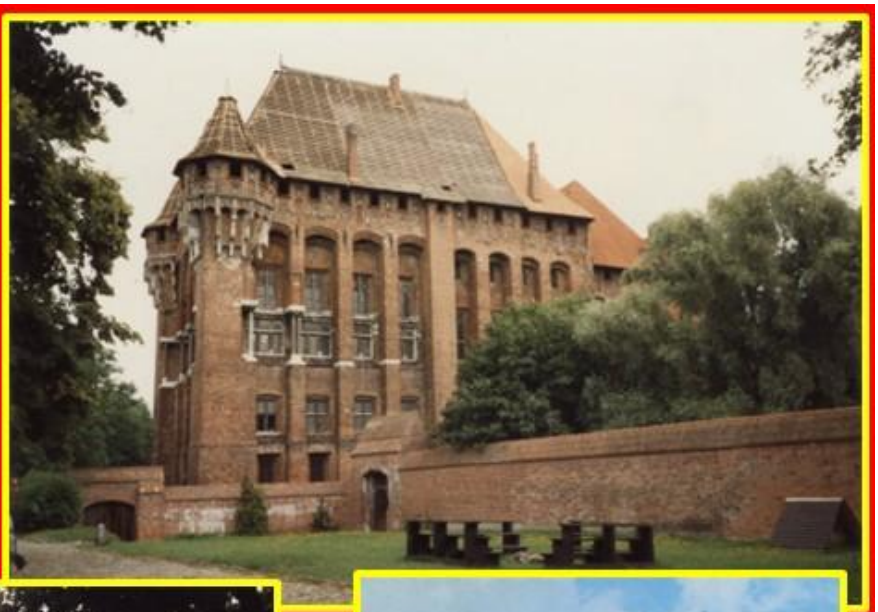

We zien, onder andere bij Rybina, veel ooievaars.

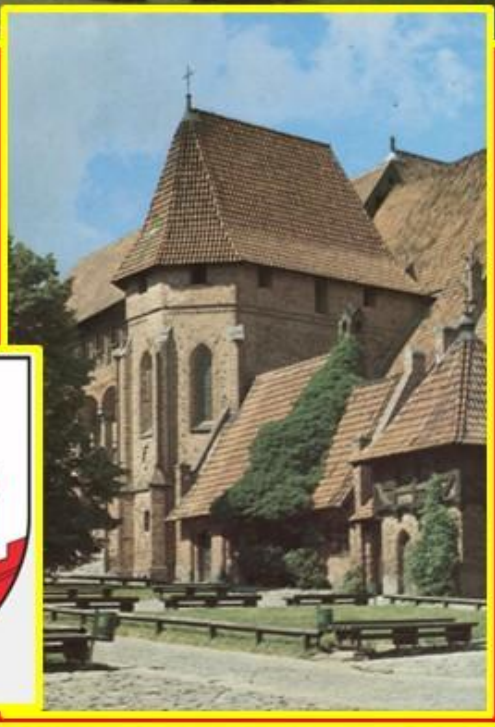

We komen bij het strand aan de haffenkust, een binnenzee (Zalew Wiślany of Wislahaf) die door een wal wordt gescheiden van de Oostzee.

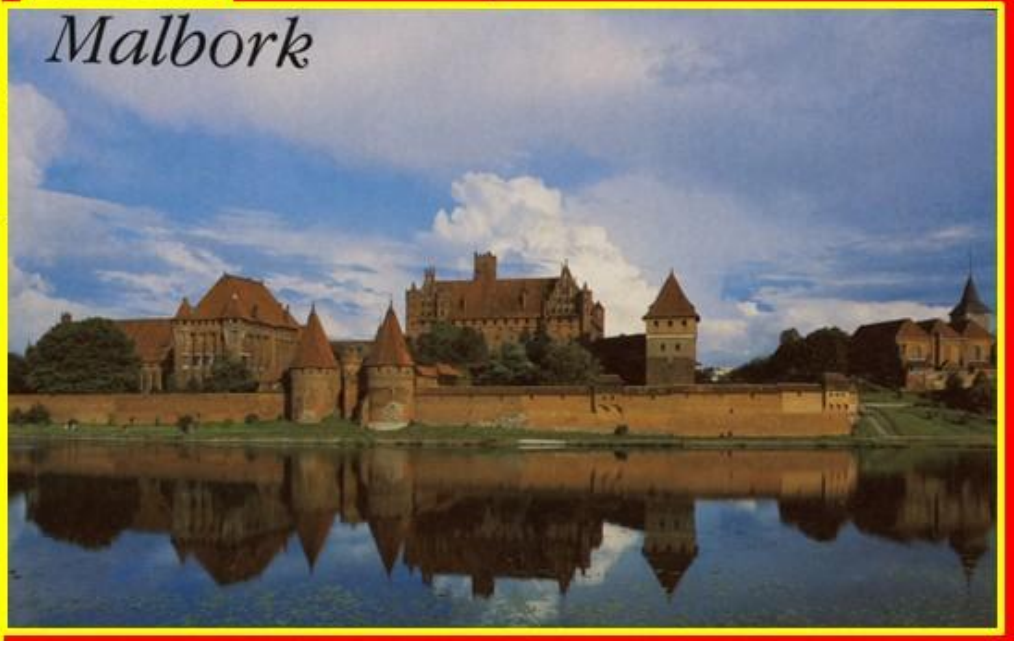

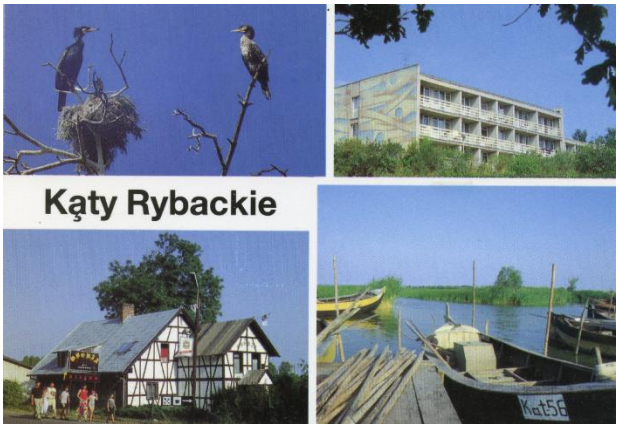
Malbork

We passeren een vissershaventje en de plaatsjes Stegma en Kąty Rybackie.

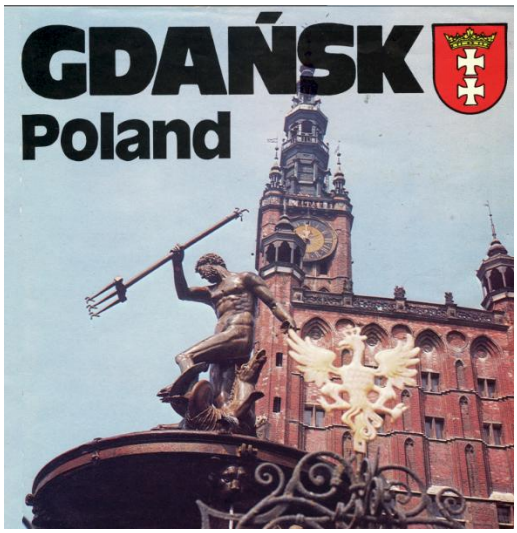

Voor de laatste excursie van deze stop gaan we voor een tweede keer naar Gdansk. Op het lange plein lopen we tegen een groot concert op, daarna gaan we de Dlugi Targ in. Indrukwekkende naam, maar het is gewoon de lange straat. Hier staat de Źródła Neptuna of Neptunusfontein, een iconisch rococobeeld uit de 17^{e} eeuw.

Halverwege de haf ligt trouwens de Russische grens. Er zijn hier wat kleinere plaatsjes, maar vooral het zand op het strand leidt tot enthousiasme.

Maria Basiliek

Polen is katholiek en met de huidige paus JPII zijn er in dit land alle middelen om kerken te onderhouden en uit te breiden.

De grootste en opvallendste hier in de stad is de enorme Maria Basiliek[3] die is gebouwd tussen 1343 en 1502 en heeft in de wedstrijd “grootste bakstenenkerk ter wereld” een derde plaats behaald.
In de kerk is een mooie, enorm grote eeuwige klok. Ook voor deze kerk een extra bladzijde.

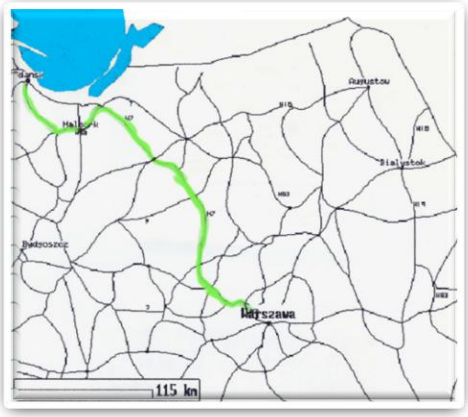

De laatste dag van deze stop blijven we op de camping, Esther speelt met haar Poolse vriendinnetje Claudia.
Niet alleen in de foto’s, maar ook in de tekst is het zaak te wijzen op de camping bar.
Alleen al als bewijs dat de “oudercamping” veel meer biedt dan alleen gras. 😊

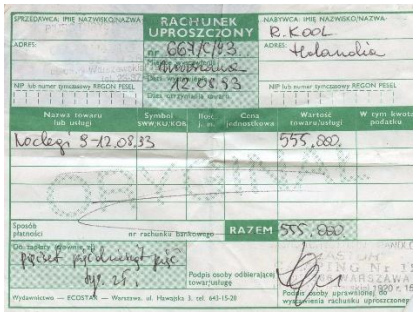

GDANSK – WARSCHAU (WARSZAWA), 378 KM: 9 AUGUSTUS

Alles wordt weer in het bakkie gefrommeld en we zetten koers richting de hoofdstad van het land. De creditkaart wordt ingezet om weer eens miljonair te worden. Met de wetenschap dat we het nog steeds over zloty’s hebben maakt dat verder weinig indruk.

[3] Formeel de “co-kathedraalbasiliek van de Hemelvaart van de Heilige Maagd Maria”

We rijden naar de stadscamping, maar die ligt een stuk verwijderd van het centrum. Het oogt niet heel vriendelijk. Er is een loei van een slagboom met een bewapende bewaker waarna je over een bestrate weg naar je stukje gras kan rijden. Verder staan er een reeks houten hutjes waarin gekampeerd wordt.

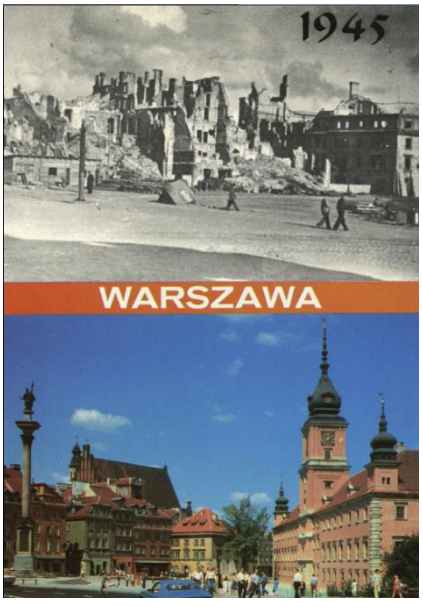
De bewaker ziet er, ondanks zijn vuurwapen, trouwens wel uit alsof iemand vergeten is hem te pensioneren.

Vanaf de camping nemen we de bus naar het centrum, de auto daar kwijtraken lijkt een te grote onderneming. En voor de prijs hoef je het niet te laten. Maar je moet dan wel weten hoe je zo'n kaartje koopt. Een zinvolle wetenschap, want er wordt altijd gecontroleerd. Twee Japanners weten dat niet en worden meedogenloos afgevoerd.

Het centrum van Warschau wordt gedomineerd door het Cultuurpaleis, een wolkenkrabber die cadeau is gedaan door Stalin, die in iedere satellietstaat zo'n wolkenkrabber wilde. De stad scoort hoog op de lijst van steden die hebben geleden in WOII. Er is enorm gebouwd sinds die tijd, maar de stad is er niet mooier op geworden, al ziet het plein met het voormalige koninklijk paleis er leuk uit. Het stamde uit het begin van de zeventiende eeuw en is in WOII door de Hitlerites[4] in de fik gestoken. Onder het motto "dat kan beter" hebben ze het aan het eind van de oorlog ook nog eens extra opgeblazen. De Polen hebben er onmiddellijk na de oorlog een verse neergezet. Hier de voor en na foto.

[4] Kreet uit de folder

Verder heeft de stad nog een vrijheidsbeeld in de Sovjet stijl.

Ook de markt van de oude stad (Rynek Stary Miasta) is mooi hersteld.

Niet alles is vernietigd in de oorlog. De oude stadsmuren (eigen pagina)zijn er deels nog en van daar kan je uitkijken over de oude stad en de rivier de Wisla, die er doorheen stroomt.

Ook zie je dan de maarschalk toren en het beeld van Sirene, het symbool van de stad.

De Barbacane uit de 16e eeuw was deel van de verdedigingswerken. Ook hier was na de oorlog weinig meer van over, maar het is in de ’50-er jaren met oude stenen weer mooi hersteld.

Iets vergelijkbaars geldt voor de *Kerk van de Visitatie van de Heilige Maagd Maria (Kościół Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny)*. Het is de oudste kerk van de stad en staat er sinds de 14e eeuw. Hier hebben de nazi’s voor de omgekeerde aanpak gekozen. Eerst zijn grote delen kapot geschoten en aan het eind van de oorlog is de rest in de fik gestoken. We zijn er niet binnen geweest, maar de buitenkant ziet er weer goed uit.

We zien het gebouw vanaf de Rynek Nowego Miasta, het marktplein van de nieuwe stad. Daar is ook de kościół sakramentalny (kerk van Sint Casimir van het Heilig Sacrament), een 17e eeuwse kerk die door kleur en vorm duidelijk afwijkt van de donkere gebedshuizen elders in de stad.

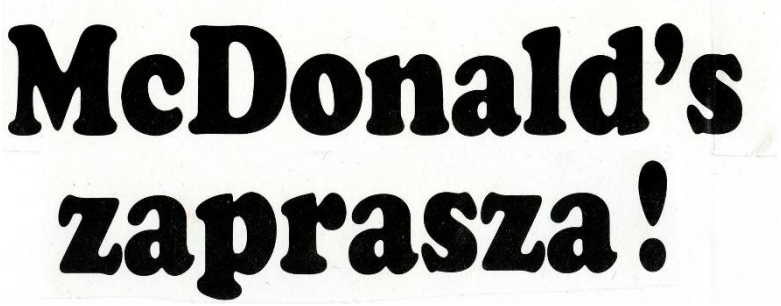

In WOII is het gebruikt als hospitaal, maar de uiteindelijke afloop was hetzelfde als bij eerder genoemde bouwwerken.

Via de (muren van) de citadel gaan we terug naar het marktplein van de oude stad voor twee andere belangrijke hoogtepunten van de stad: de McD en de bus terug naar de camping.

Een volgende excursie brengt ons naar het Wilanówpaleis van Króla Jana III Sobieski (koning Jan 3e). Wat een van de grootste vorsten van Polen geweest moet zijn. Hij zorgde voor stabiliteit en versloeg de oprukkende Turken in 1683 bij Wenen. Bij het paleis staat een groot mausoleum.

Dat is echter niet voor hem, maar voor graaf Stanisław Potocki en zijn vrouw Alexandera en vovoide van een eeuw later.

In de tuinen staat een kerk, maar die wordt nog gerestaureerd na de WOII schade.

Vlakbij ligt, op een eilandje, het *Pałac Łazienkowski* uit de 17e eeuw.

De Duitsers hebben het interieur aan gort geslagen en gaten geboord om het op te blazen, maar ze werden er uit geschopt voor ze het dynamiet konden plaatsen.

Er ligt een mooi park omheen waar we zelfs nog een eekhoorn scoren (en waar Wart en Esther achter pauwen aan gaan).

In het park ligt ook het paleis van president Walesa met zware bewaking.

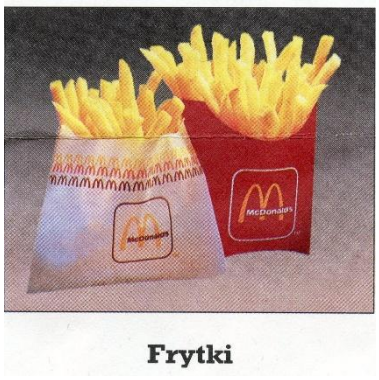

Campings verschillen enorm. Sommige zijn zeer luidruchtig, bij andere hoor je helemaal niets. Op deze camping komt een stel jonge landgenoten ernstig bezopen schreeuwend het terein op. De oude man met het dienstwapen stapt op hen af en zegt dat het tijd wordt om ernstig stil te worden. In een reeks talen wordt hem uitgelegd dat: 1. Het tijd wordt dat hij talen leert als hij wil communiceren en 2. Dat hij de *drwezo* in kan (zij het niet in het Pools). Op dat moment blijkt de man niet alleen een vuurwapen te hebben, maar ook een walkie-talkie. Het roept er wat Pools in, wat ook wij niet kunnen volgen, maar het heeft effect. Twee ander Polen komen aanmarcheren, beiden type klerenkast en nog ver van het pensioen verwijderd. Ze cholera[5]-en het stel een leegstaande hut in, en de volgende ochtend van de camping af.

Wij besteden onze laatste dag in de stad met een wederom keurig betaalde busrit naar het centrum, waar we nu van het cultuurpaleis kunnen zeggen Tutaj bylem[6]! Want na achterlaten van een stapeltje zlotys krijgen we een biljet ulgowy en twee normaly en kunnen we met zijn vijven naar boven.

We fotograferen in alle windrichtingen (extra pagina), waarna we afdalen en onmiddellijk onze eerder opgedane kennis inzetten. De frytki smaken goed.

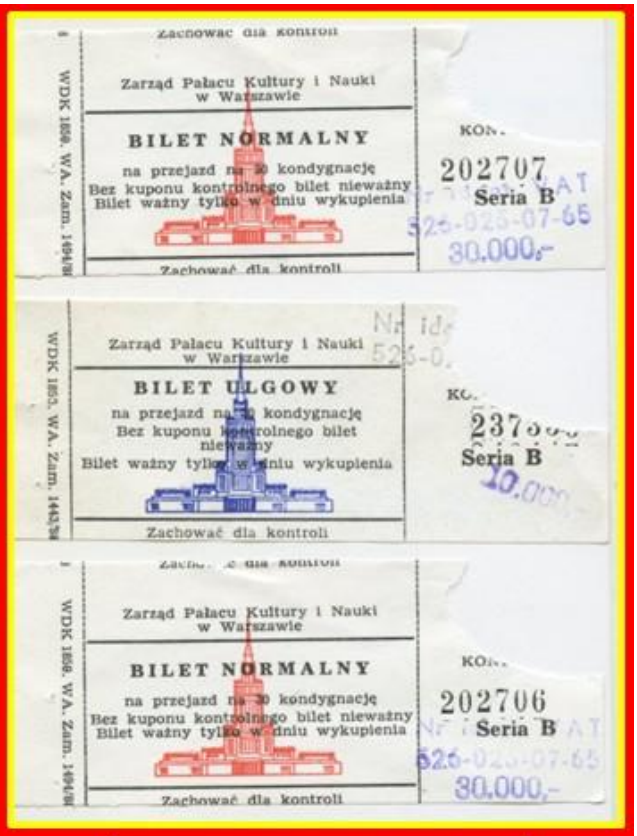
[5] We verstaan dit luid en duidelijk, maar dit is een keurig verslag. Het wordt niet vertaald.
[6] Ik was hier

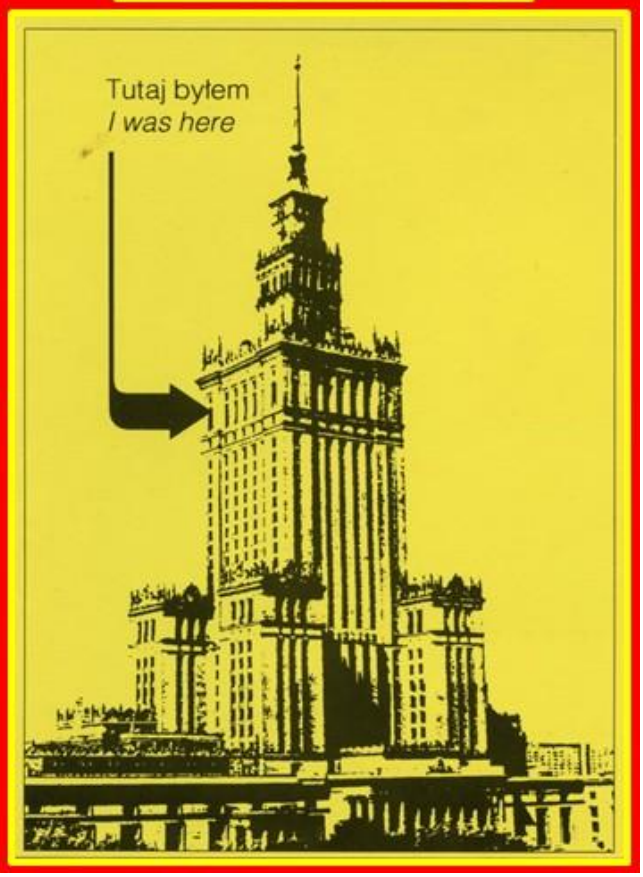

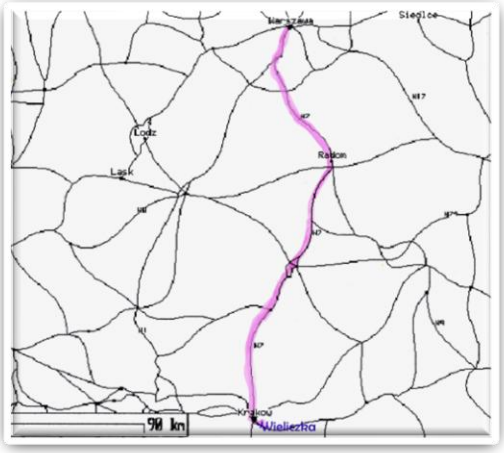

Zachować dla kontroli
Zarząd Pałacu Kultury i Nauki
w Warszawie
BILET NORMALNY
na przejazd na 30 kondygnację
Bez kuponu kontrolnego bilet nieważny
Bilet ważny tylko w dniu wykupienia
WDK 1859. WA. Zam. 1494/88
202707
Seria B
Zarząd Pałacu Kultury i Nauki
w Warszawie
BILET ULGOWY
Bez kuponu kontrolnego bilet
nieważny
Zachować dla kontroli
Seria B
Zarząd Pałacu Kultury i Nauki
w Warszawie
BILET NORMALNY
na przejazd na 30 kondygnację
Bez kuponu kontrolnego bilet nieważny
Bilet ważny tylko w dniu wykupienia
WDK 1859. WA. Zam. 1494/88
202706
Seria B
Zachować dla kontroli

WARSZAWA

Tutaj byłem
I was here

WARSCHAU – WIELICZKA, 312 KM: 13 AUGUSTUS

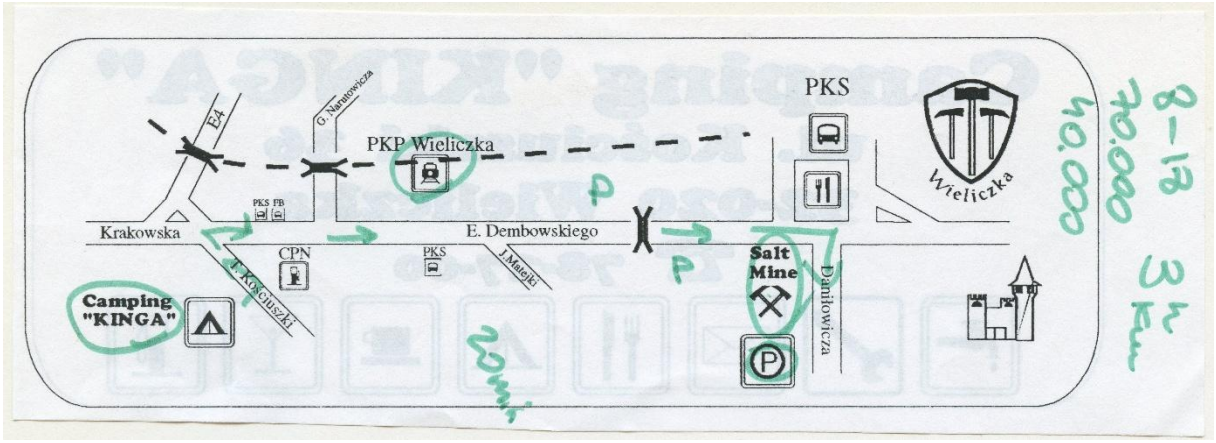

We verlaten Warszawa in zuidelijke richting Wieliczka, wat iets boven Krakow ligt. Het is goed dat er een bakkie achter de auto hangt waardoor ik automatisch wat rustiger rijdt. We vinden een aardige camping met een sklep waar we 8 ton zloty's kwijt zijn voor 5 nachten.

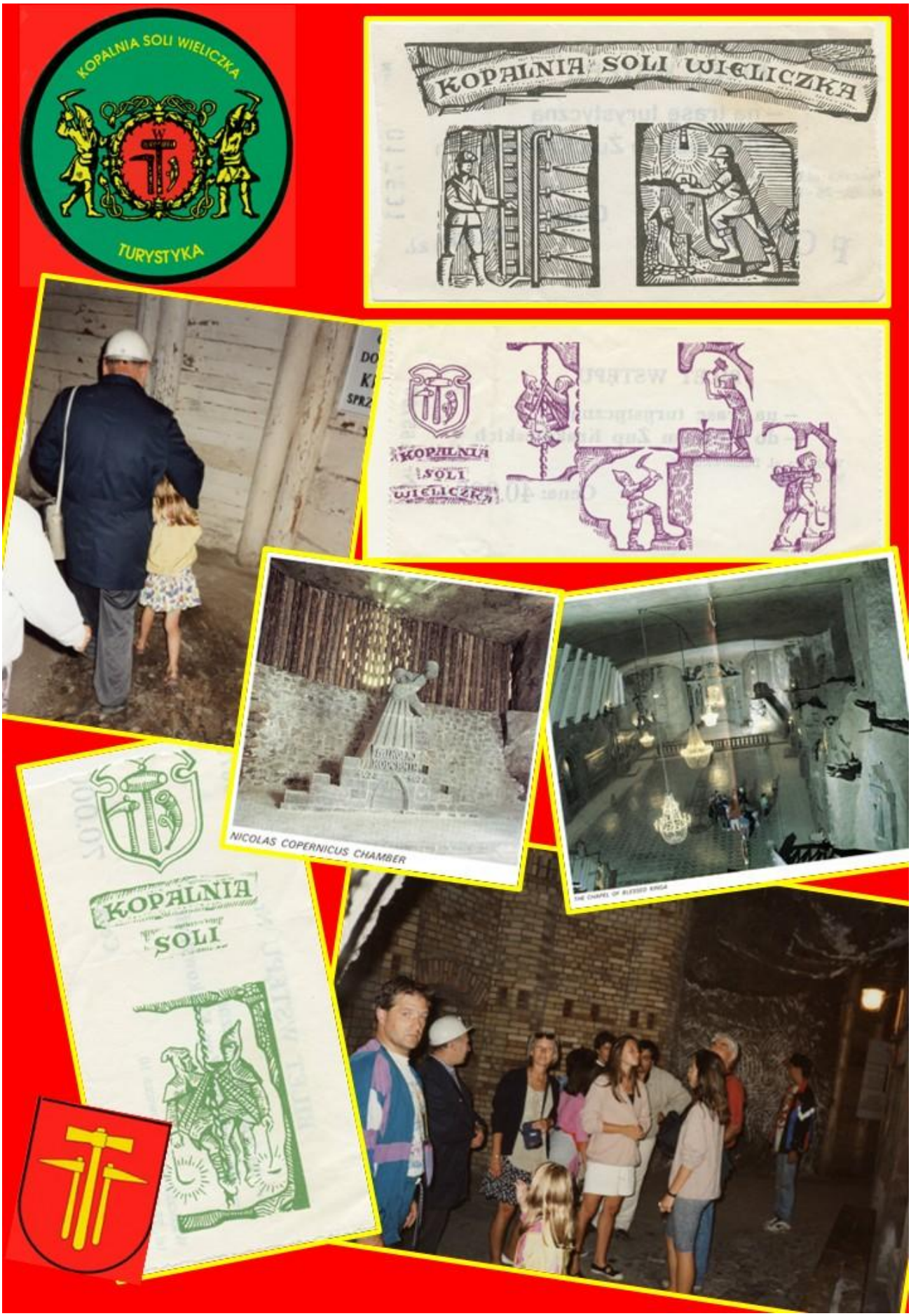
We beginnen het bezoek met de kopalnia soli ofwel de zoutmijn.

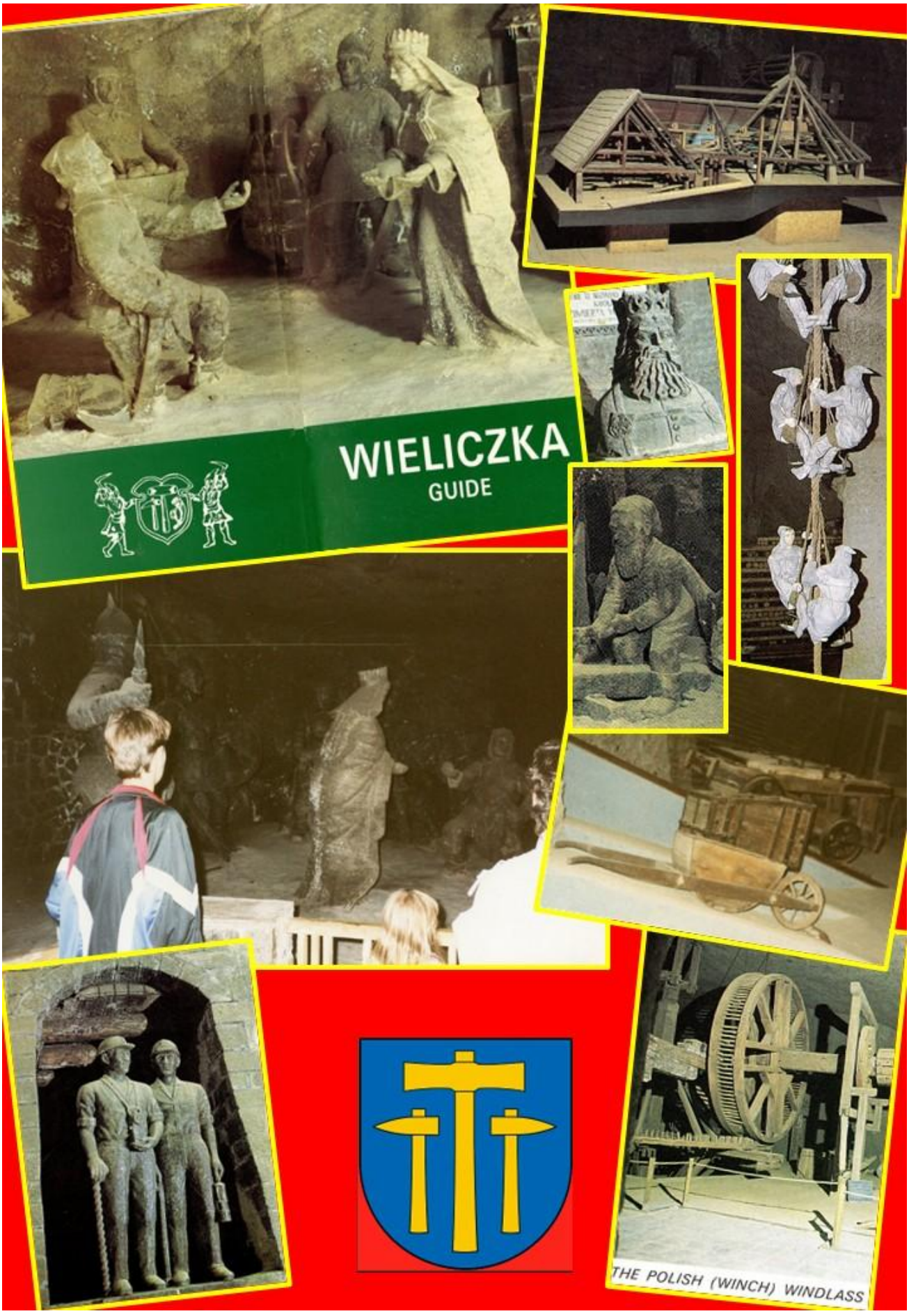

Die is al 700 jaar in bedrijf, en daarnaast een enorme toeristische attractie. We lopen er drie uur onder de grond. Er zijn heilige beelden, historische voorstellingen en er wordt gedemonstreerd hoe het zout wordt gewonnen. We kunnen onder de grond wat drinken en, uiteraard, *exit through the giftshop*, waar we met een waxinelichthouder naar buiten komen.

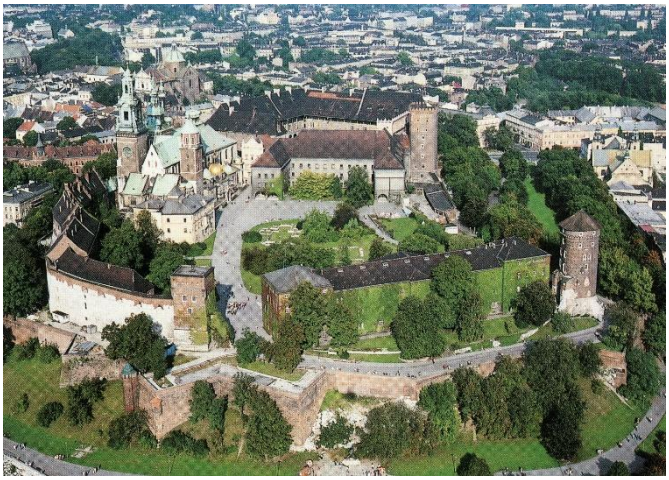

KOPALNIA SOLI WIELICZKA
TURYSTYKA
KOPALNIA SOLI WIELICZKA
KOPALNIA SOLI WIELICZKA
NICOLAS COPERNICUS CHAMBER
KOPALNIA
SOLI

WIELICZKA
GUIDE
THE POLISH (WINCH) WINDLASS

De volgende dag is Krakow aan de beurt. De stad van de vele kerken en torens zoals deze, de Andreaskerk uit de 11e en 12e eeuw en daarmee een van de oudste van de stad.

De stad heeft weinig/niet geleden onder de 2e wereldoorlog in vergelijking met Gdansk en Warschau. Dat geldt helaas alleen voor de stad. Sinds de 13e eeuw had de stad al een grote joodse gemeenschap. Die werden in een ghetto geplaatst waarbij de meesten werden vermoord, deels in het nabij gelegen Auschwitz. We bedenken ons geen seconde. We kennen de geschiedenis en zien niet het nut om de kinderen mee te nemen naar het vernietigingskamp dat nu “museum” is. Wel is het de moeite om te vermelden dat de film “Schindler’s list” hier heeft gespeeld.

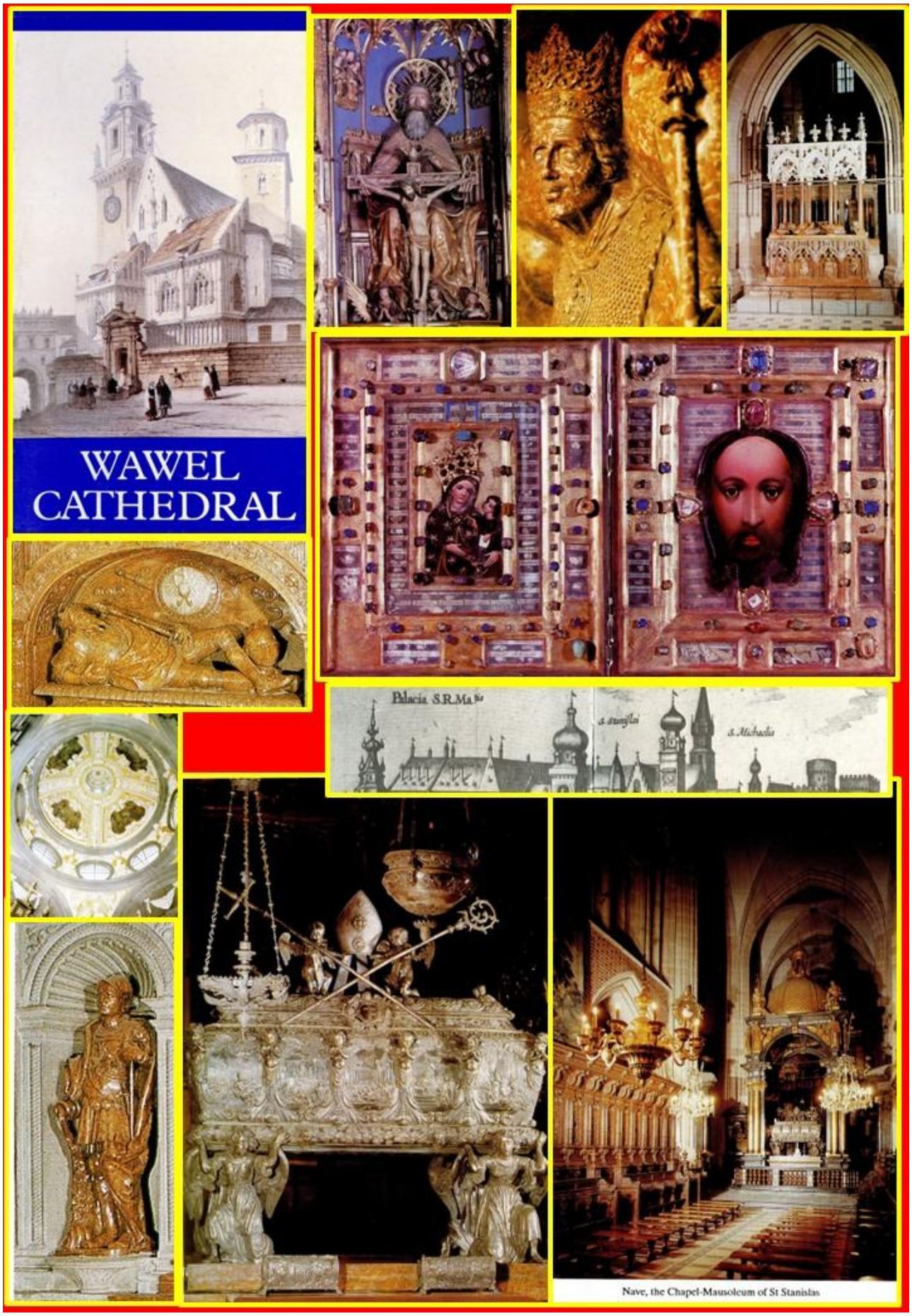
In Krakow is een heuvel, met daarop een burcht en een kerk. Een heuvel is een mooie plek voor verdediging. Het is dan ook niet vreemd dat er in de 7e eeuw werd een houten fort ontstond. Nu brandt dat en is niet heel stevig, dus in de 10e of 11e eeuw is het vervangen door een stenen exemplaar dat in de 12e eeuw een serieus kasteel werd. Uiteraard werd dat oudmodisch, dus in de loop der eeuwen is er regelmatig her- en verbouwd. In de huidige vorm wordt het als 16e eeuws aangeduid.

De Wawel ligt in een bocht van de rivier de Vistula. We gaan door de grote poort naar binnen langs de grote kanonnen.

Zoals meestal staat ook hier een kerk bij de burcht. Het huidige exemplaar is nummer drie. De eerste werd door een chagrijnige baron in de 11e eeuw verwoest, de tweede brandde aan het begin van de 14e eeuw af. De huidige, de Stanislaus-en-Wenceslauskathedraal houdt het dus al een tijd. Lokaal wordt het aangeduid als de Wawel kathedraal. Dat laatste is begrijpelijk.

WAWEL
CATHEDRAL
Palacia S.R.Ma.te
s. Stanyslai
s. Michaelis
Nave, the Chapel-Mausoleum of St Stanislas

De beroemdste voorganger van de kathedraal was kardinaal Karol Wojtyła. Maar die bleek ook heilig, dus is het een kwestie van tijd voordat het gebouw de Stanislaus, Wenceslaus-en-JPII kathedraal heet en dan wordt het toch wel een mond vol. In en rond de plaats lopen héél veel geestelijken rond. Wij dopen de kathedraal om tot "*hoofdkwartier van pinguïn city*"

Na het rondje over de heuvel kopen we een *jednorazowego wstępu* voor *het zamek krolewski na waelu,* ofwel een kaartje voor het museum van het koninklijk kasteel Wawel.

Mooie interieurs, het krijgt een eigen pagina. Om terug te komen bij de auto dalen we de heuvel af, waarbij we langs de drakengrot komen. In een spleet in de rots staat een fors beeld van een forse draak op een rotsblok. Met wat moeite kan je er tegenop, zeker als je wilt dat je vader een foto maakt waar je naast een draak staat 😊

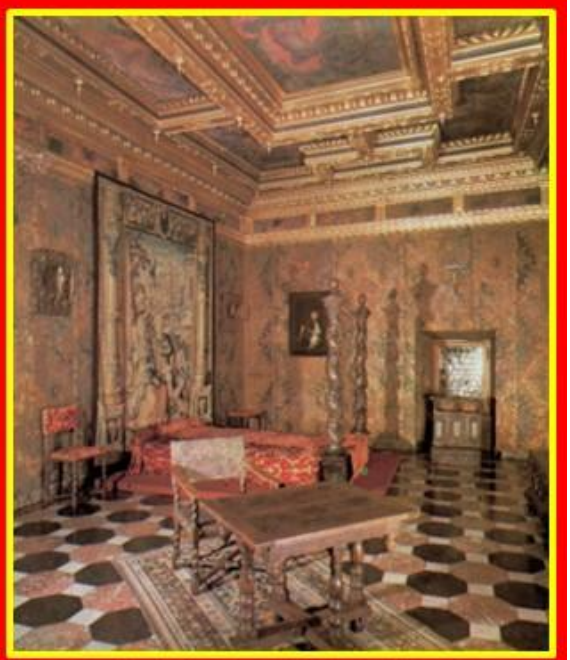

Helaas wordt Esther ziek op de camping, maar gelukkig niet ernstig, zodat we nog een keer de stad in kunnen.

Nu blijven we weg bij de Wawel heuvel en gaan de stad in. We passeren de Kanonicza, waarvan ze zeggen dat het hun mooiste straatje is. Het zal. Maar er zijn plekken die we uitgebreid bekijken te beginnen het Rynek Glówy.

De Rynek Glówy is een marktplein met de zeer indrukwekkende lakenhal. Verder is een deel van de stad nog ommuurd met wat stadspoorten,

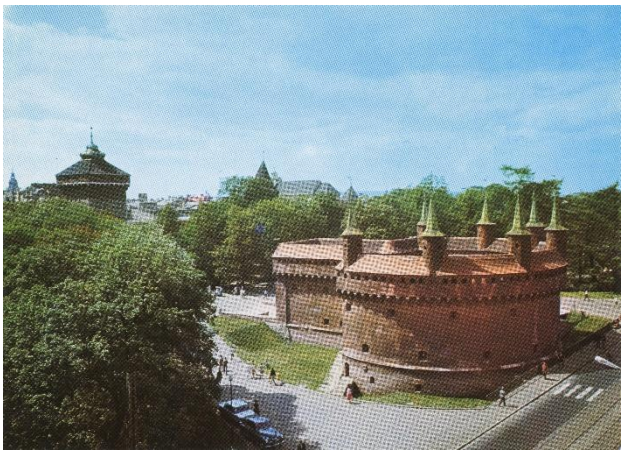
zoals de Florianuspoort uit 1317 en de Touwmakerstoren. Op de muren zijn nog de houten constructies van waaraf de stad verdedigd kon worden.

Voor de stadspoort staat, net als in Warschau, een barbacane. De fortificatie uit eind 15^{e} eeuw is de grootste in Europa met muren met een dikte van 3 meter en met zeven torentjes. Vanaf daar lopen we via de brede straat “plac Jana Matejki” de stad in.

Halverwege staat een enorm beeld, het Pomnic Grunwaldzki. Het is echte kunst:

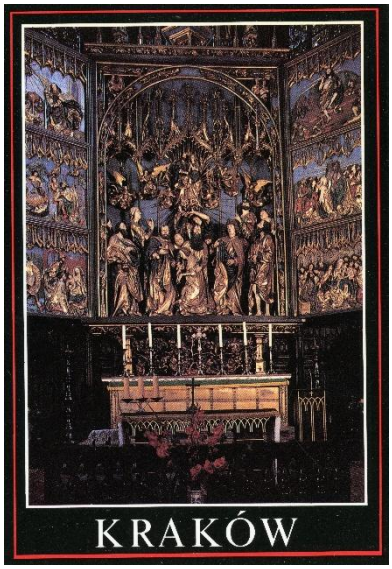
een man op een paard uit 1910. Om precies te zijn is dit Koning Władysław II Jagiełło (1352–1434) en hier vereeuwigd ter herdenking van 500ste viering van de slag om Grunwald, toen de legers van Polen en Litouwen Malbork en de

Teutoonse orde versloegen. Uitgebeeld met een fraaie, maar vrij dode Teutoonse ridder aan de voet.

Duitsers reageren niet goed op beelden waarin ze verslagen worden, dus het beeld is in WOII opgeblazen. Maar omdat ze die oorlog ook verloren is er in de ’70-er jaren van de vorige eeuw een vers beeld neergezet.

Via het marktplein, waar we nu naast de markthal (gebouwd tussen 1555 – 1875) ook de Mariakerk (1222 – 1592) en het Raadhuis met toren uit 1383 zien. We hobbelen de Mariakerk even in en scoren een kaart van het gotische altaarstuk.

Dat er zoveel te zien is, is niet verwonderlijk. Het is het grootste marktplein van Europa.

Een ding is in deze stad duidelijk: er is geen ontkomen aan een overmaat aan kerken in het Katholieke Krakow. We komen onder meer nog lang de Adalbert kerk (Kosciol Wojciecha) de oudste kerk van de stad uit de 10e eeuw (hoewel er in de 17e eeuw knap aan geklust is) en de Dominicaner kerk uit de 13e en 14e eeuw.

Ook bij die laatste geldt: veel uitbreidingen en verbouwingen. De gevel van het gebouw, met zijn vele puntjes is opmerkelijk. De laatste kerk die we noemen is de Franciscuskerk, theoretisch uit de 13e eeuw, maar er is zoveel vertimmerd, verbouwd en na een brand herbouwd dat we het maar op de 19e eeuw houden. Voor de deur staat een beeld van Adam Sapieha, deze kardinaal-prins geven we, na een enkele blik, de bijnaam “de Chagerijn”. Onder zijn wapenfeiten is het dopen van de jongste Poolse heilige (jawel, die).

oude joodse gemeenschap in de wijk Kazimierz.

menora's. Daar achter is een begraafplaats.

De synagoge gaat net dicht als we aankomen, maar

later krijgen we er een prima rondleiding.

Het is even een weetje: kerken = petje af, synagoge = petje op. Een paar Amerikanen weten dat niet en worden totaal genegeerd.

Toch is het Christendom niet de enige geloofsrichting in de stad. Ondanks de razzia's en de moorden van WOII is er in Krakow nog steeds een eeuwen

Er staat een indrukwekkend monument voor de oorlogsslachtoffers en er is een informatiecentrum.

De Remasynagoge is uit 1553 en heeft een aardig hek dat bestaat uit

KRAKOW – KARPACZ, 424 KM: 18 AUGUSTUS

Beste (groot)moeder,

Inmiddels zitten wij in Karpacs op dezelfde camping als afgelopen jaar. We zijn in Warschau op de zwaarst bewaakte camping geweest die we tot nu zijn tegengekomen. Warschau valt in de categorie leuk, maar niet meer. Als je de foto's ziet zal je duidelijk zijn waarom. Daarna zijn we naar Wiekiczka, 9 kilometer boven Krakow gegaan. Het plaatsje heeft een leuke zoutmijn en Krakow is een fantastische stad. Zéér katholiek, maar ook met een oude Joodse wijk. Daar is het één grote puinhoop, maar ik word er een paar keer uitgepikt, dus ik ben nu wel redelijk op de hoogte van de

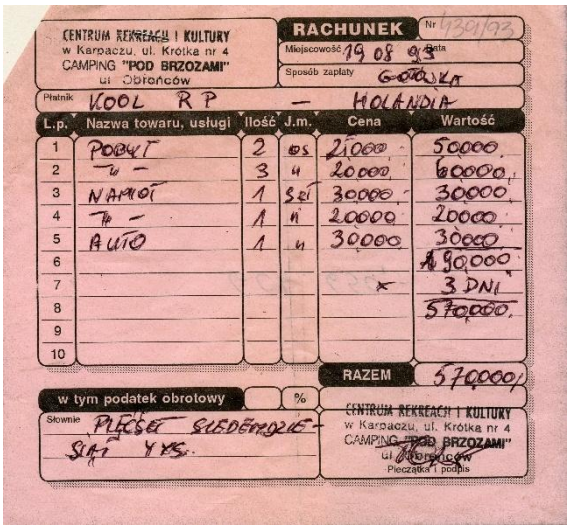
joodse gemeenschap. De stad willen we graag nog een keer bezichtigen. Na Krakow zijn we naar hier gegaan. Aanvankelijk zat het verkeer er muurvast, zodat ik uiteindelijk via kleine dorpjes naar hier ben gereden. Binnenkort gaan we naar het gebouw op deze kaart klimmen. Daarna gaan we terug naar Duitsland, waar we in de Harz willen gaan staan in de buurt van Eisleben. Vandaar gaan we naar huis. Hartelijke groeten, Rob, Nelleke, Merijn, Esther en Wart

We gaan nu weer westelijk. Er zijn veel snelheidscontroles, maar ook paard-en-wagens onderweg. Dat laatste vooral omdat het verkeer op de snelweg muurvast zit en we besluiten het secundair te proberen wat verheugend goed gaat.

We kennen de camping, maar het valt wat tegen, het zwembad is leeg. Na afdracht van 5,7 ton Zloty mogen we twee nachten blijven.

Verder zit het ook niet mee, Wart wordt ziek. Reden genoeg om, na de inspannende

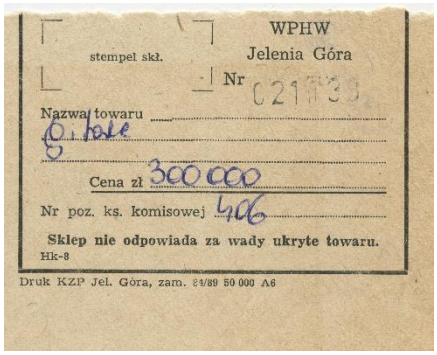
stedenbezoeken, het kalm aan te doen.

Wel moeten we boodschappen doen. Om precies te zijn in Jelenia Gora waar we teruggaan naar de muziekwinkel waar we vorig jaar een gitaar voor Merijn hebben gekocht.

Nu is er het verzoek er voor 3 ton een te kopen voor Rene*ef.* Ook breiden we de illegale cassetteverzameling uit.

In het plaatsje staat – uiteraard – weer een kerk, die van *de Verheffing van het Heilige Kruis,* een barok gebouw uit de 18e eeuw. Lollig van buiten en dus op de foto.

We zien in dit katholieke land uiteraard nog meer kerkjes, waarvan de 12e eeuwse Wangkerk heel opmerkelijk is, niet alleen omdat deze van hout is, maar ook in 1844 geïmporteerd is uit Noorwegen.

Verder maken we een wandeling in het nationale park. Helaas is het nu de beurt aan Merijn om ziek te worden.

KARPACZ – NEUDORF, 429 KM: 20 AUGUSTUS

We verlaten Karpacz en daarna ook Polen. Een kantenartikel gaat in op de moeizame grensovergangen, zoals we ook op de heenreis hebben meegemaakt. Er gaat niets mis, maar ze hebben er wel veel tijd voor nodig.

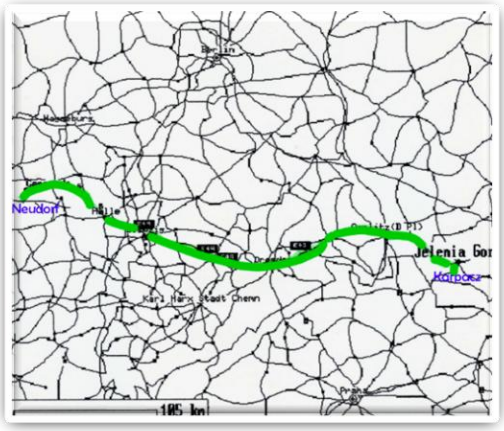

Een verkeersbord geeft in het Poolse Zgorzelec de grensovergang aan naar het Duitse stadsdeel Görlitz. FOTO WIM RIJGROK – DE VOLKSKRANT

Wij passeren de grens bij het Zgorzeleg (zie verder krantenartikel bijlage) waarbij Nelleke de ziekenboeg aanvult: ze gaat door haar voet. We zijn daarna terug in Duitsland, waar het nog wel duidelijk het oude Oost-Duitsland is met de Trabant als uitstervend autoras.

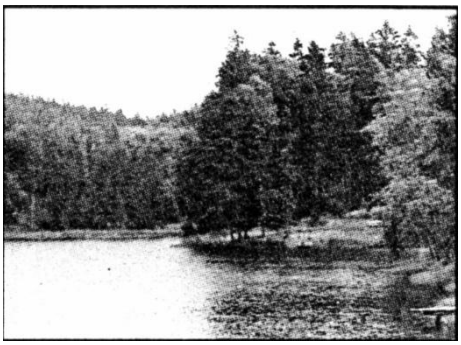

De rit duurt tot Neudorf in de Harz, waar de vouwwagen wordt uitgeklapt in het Regenbogenkamp. Uit hun folder:

Neudorf im Harz, een bekend en populair kuuroord in het lagere Harzgebergte, kent een lange traditie. Het dorp ligt op een hoogte van ongeveer 440 meter boven zeeniveau op een plateau in het stroomgebied van de Schmale Wipper. De ligging op het plateau biedt bezoekers een ongeëvenaard uitzicht, zelfs binnen het Harzgebergte.

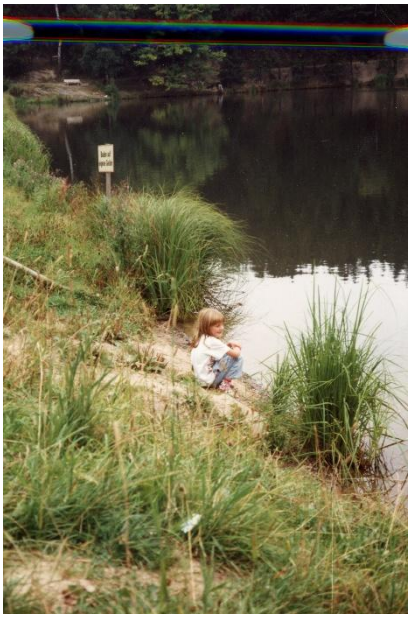
Rustige wandelpaden door loof- en naaldbossen, charmante vijvers, een relatief stabiel klimaat en uitstekende langlaufmogelijkheden in de winter zijn slechts enkele van de attracties die Neudorf te bieden heeft aan wie op zoek is naar rust en ontspanning.

Het plaatselijke historisch museum geeft inzicht in het verleden van het dorp. Ooit een belangrijk mijnbouwcentrum in het Harz-gebergte, was Neudorf ook een bron van bijzondere mineralen (met name galeniet, een loodsulfide), die

vanwege hun schoonheid nu in musea over de hele wereld te vinden zijn. Ook vandaag de dag zijn overal nog overblijfselen van het mijnverleden zichtbaar. Bijvoorbeeld bij de Birnbaumteich, waar de ooit kunstmatige meren nu bezoekers uitnodigen om te roeien of te zwemmen in het kristalheldere water.

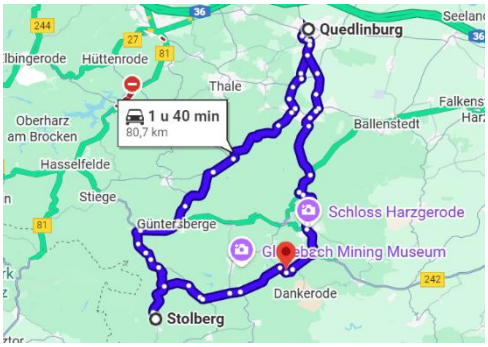

Bijzondere bezienswaardigheden:

- *De Birnbaumteich-vijver*
- *De top van de Auerberg – het Josephskreuz (Jozefskruis). Een 123 ton zware ijzeren constructie, bijeengehouden door 100.000 klinknagels. Q Het dorp Sfrasberg met de kerk uit 1734.*
- *De Silberhütte in het Selkedal.*

De camping ligt aan een meer en er is een speeltuintje, dus er zijn geen klachten.

De Harz is een aardig gebied met veel vakwerkhuizen, het lijkt de moeite dit te onthouden en nog een keer te bezoeken. We doen een rondje langs Stolberg en Quedlinburg. De laatste plaats heeft een slot en een stiftkerk. Zie de extra pagina. Het weer is matig dus we eten wat onderweg.

QUEDLINBURG
Quedlinburg
Stolberg

Regenbogen Camp

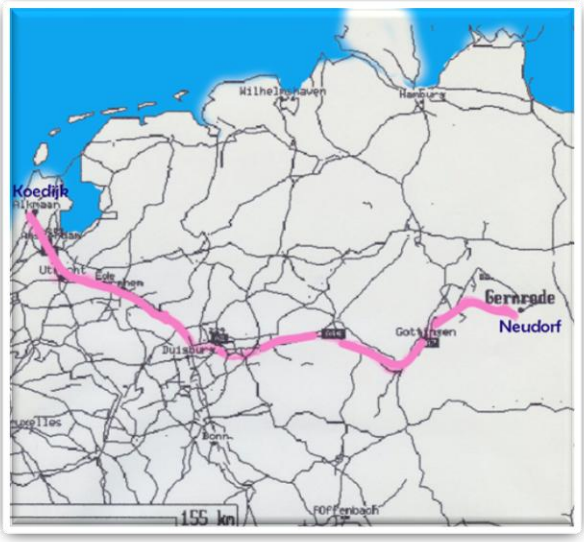
Herrn
R. Kool
Saskerstraat 74

NL 1831 CS Koedijk

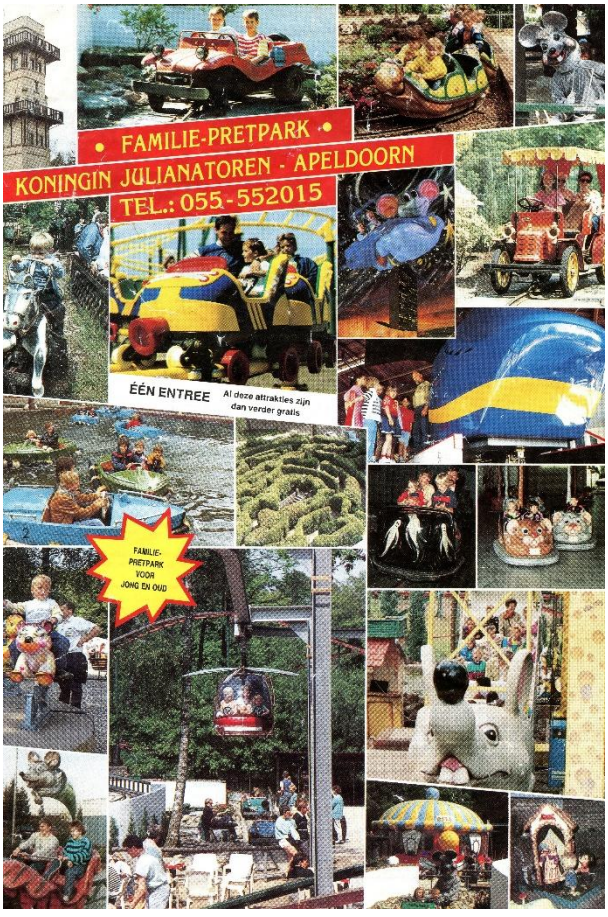
Rechnung-Nr. 9302072 K/TEXTIL 20.08.1993/GP
Kool,R.
Anreise 20.08.1993 Abreise 23.08.1993

Gebühren	Anzahl	Tage	Preis	Betrag DM
Klappfix pro Tag	1	3	9,00	27,00
	1		0,00	0,00
Personengebühr Erwachsene	2	3	6,00	36,00
Personengebühr Kinder 2 bis 14 Jahre	3	3	2,50	22,50
Kurtaxe Erwachs. 20.08-23.08.1993	2	3	0,40	2,40
Kurtaxe ermäßigt 20.08-23.08.1993	3	3	0,40	3,60
Kurtaxe ermäßigt 00.00-00.00.0000	3	0	0,00	0,00
Parkplatz PKW ohne Versicherung	1	3	2,50	7,50
Magnetkartengebühr	1		1,50	1,50
Zahlung per	Gebühren gesamt DM			100,50

NEUDORF – KOEDIJK, 711 KM: 23 AUGUSTUS

Via Utrecht rijden we naar huis. Om de vakantie goed af te sluiten gaan we daarna nog even langs de Julianatoren in Apeldoorn.

Reizen naar Westen is hindernisloop voor gevorderden

De grensovergangen in Oost-Europa zijn vanouds nauwe sluizen. Een vrije uitwisseling van personen was niet het hoogste ideaal van de communistische machthebbers. Vandaag wordt dankbaar gebruik gemaakt van die erfenis om asielzoekers tegen te houden. Slot van een serie.

Van onze correspondent
Cees Zoon

GÖRLITZ/ZGORZELEC

De grens loopt dwars door de stad. Aan de zijkanten van de brug wandelen inwoners door een getraliede kooi naar de buren aan de overkant, in een ander land. De beambten kennen de gezichten en wuiven de meesten door. Moeilijker is het voor vreemdelingen. Aan beide zijden van de grens heeft zich een kilometers lange file gevormd en auto voor auto wordt grondig geïnspecteerd.

Formeel gaat het om twee steden. Görlitz heet het westelijk deel op Duits grondgebied, terwijl de Polen hun part van de stad hebben omgedoopt in Zgorzelec. Uiterlijk verschillen de twee niet veel van elkaar, de communistische erfenis is overal zichtbaar in de vorm van verval en door de industrie geblakerde huizen. We zijn dan ook in de dodendriehoek, het ecologische rampgebied in de driehoek Polen, Tsjechië en ex-DDR.

Een grens heeft hier niet altijd gelegen. Görlitz viel in zijn geheel in Pruisen, maar de geallieerden vonden het raadzamer in 1945 het met militarisme geassocieerde gebied op te delen. De drabbige Neisse die de stad in tweeën deelt, werd de grens tussen Polen en de DDR. De Oostduitse communisten kwamen in 1950 naar het Poolse deel van de stad om het grensverdrag te tekenen.

De communistische landen van Oost-Europa waren broederstaten, maar dat hield niet in dat de onderlinge grenzen onbekommerd konden worden gepasseerd. Sinds het kleine grensverkeer door de DDR-leiding begin jaren tachtig werd stopgezet uit angst voor het overwaaien van het Solidarnosc-virus, hadden de inwoners van beide stadsdelen een visum nodig om de brug over de Neisse over te steken en bij familie op bezoek te gaan.

Een verkeersbord geeft in het Poolse Zgorzelec de grensovergang aan naar het Duitse stadsdeel Görlitz. FOTO WIM RUIGROK – DE VOLKSKRANT

De val van het communistische rijk en de Duitse hereniging maakten het verkeer in Görlitz/Zgorzelec weer normaal. Van Duitse kant kwamen velen af op de zwarte markten die, net als overal in Polen, op touw gezet waren door Russen en Oekraïeners. De Polen op hun beurt deden in het Duitse deel boodschappen of gingen er naar de bioscoop. De ontspanning maakte de brug van Görlitz tot een ideaal punt voor vreemdelingen die zonder de vereiste papieren Duitsland probeerden binnen te komen.

Die tijd is echter voorbij. De controle is streng als vanouds en de grensbewakers hebben als voornaamste taak gekregen het weren van ongewenste vreemdelingen. Duitsland versterkt zijn grenzen en de Polen hebben zich met een verdrag verplicht hetzelfde te doen.

De modernste middelen worden ingezet om de gaten in de grenzen te dichten. 'De infrarood apparatuur en radar aan grenzen dienen slechts voor een betere grensbewaking', antwoordde de Duitse regering eerder dit jaar op vragen uit de Bondsdag. 'Wij zijn niet bezig met het bouwen van een high-tech-muur'.

De verdragen die Duitsland met een reeks Oosteuropese landen heeft gesloten, moeten ervoor zorgen dat de toestroom van asielzoekers wordt afgesneden en dat degenen die toch door de mazen glippen onverwijld teruggestuurd worden.

'De Bondsregering wil niet een „net" leggen over de staten van het voormalige oostblok', heette het. 'Dit zijn elementen in het kader van het Europese integratieproces en het tot stand komen van de binnenmarkt.'

De gevolgen van de nieuwe immigratiepolitiek zijn echter duidelijk: er is wel degelijk een net over Oost-Europa gevallen. Nog geen vier jaar geleden werden de eerste gaten in het IJzeren Gordijn geknipt, West-Europa werd ontsloten, en de onderlinge grenzen van de voormalige Oostblok-staten gingen wagenwijd open. Maar toen bleek dat teveel mensen op de vlucht sloegen voor de economische misère thuis en een betere toekomst kwamen zoeken in het rijke Westen, gingen de deuren razendsnel weer dicht.

Reizen in Oost-Europa was alleen bestemd voor de echte doorzetters en, na een korte periode van openheid, is het ook nu weer een onderneming waaraan alleen de best gemotiveerden beginnen. Wie heden ten dage van Bulgarije naar West-Europa wil, moet beseffen dat hij aan een hindernisloop voor gevorderden begint.

De grenzen met de westerse landen worden dichtgemetseld, en in het verlengde daarvan de grenzen in Oost-Europa. Niemand wil opgezadeld worden met de in Duitsland afgewezen asielzoekers. Als eerste komen in aanmerking de buurlanden Tsjechië en Polen, door Bonn bestempeld tot veilige landen en derhalve verplicht illegalen terug te nemen.

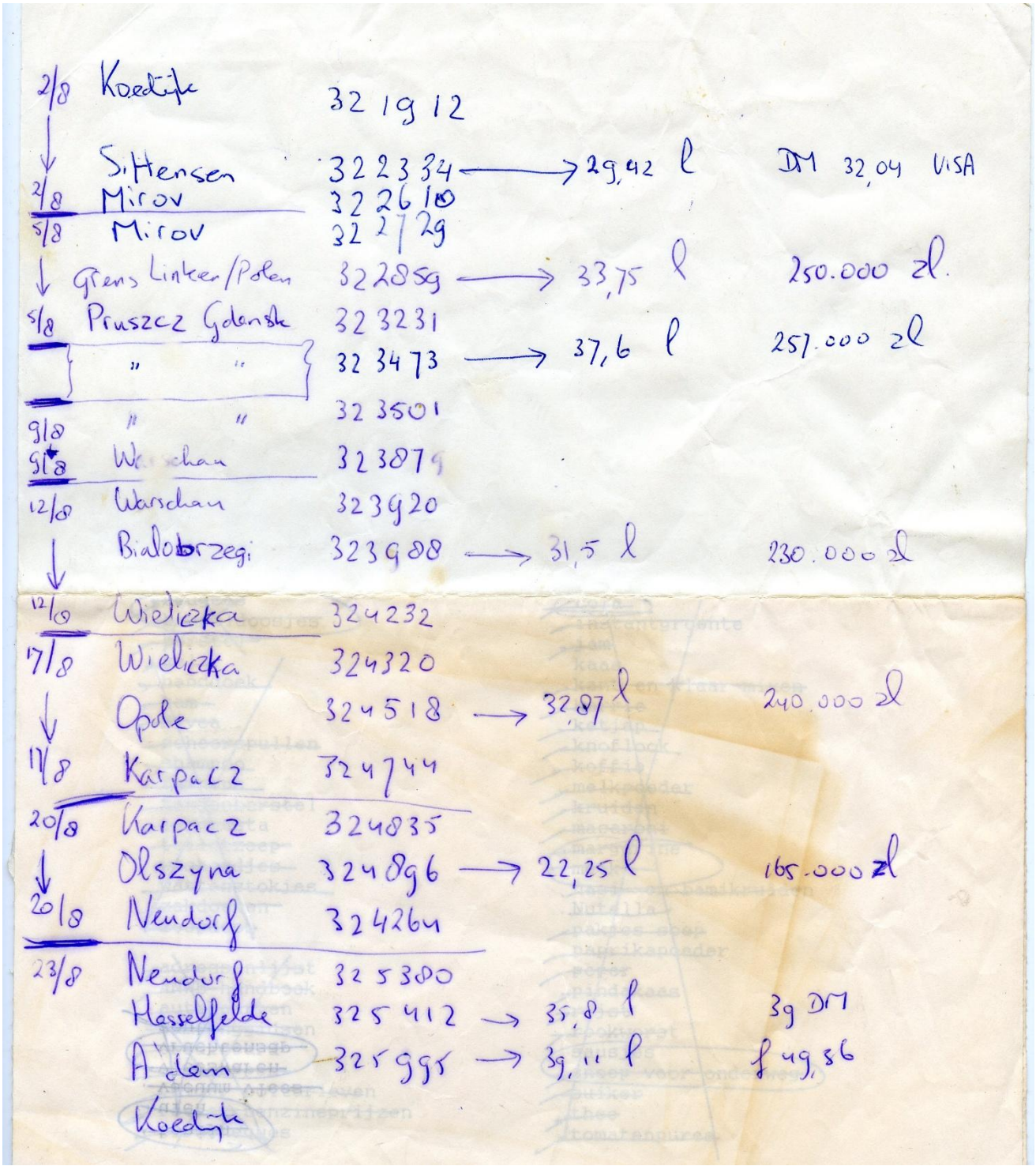
Polen en Tsjechen nemen allerhande maatregelen om de toevloed van vreemdelingen tegen te gaan. De grensbewaking wordt verscherpt, er wordt een visumplicht ingevoerd voor inwoners van de belangrijkste producenten van illegalen, de voormalige Sovjet-Unie, Roemenië, Bulgarije en Klein-Joegoslavië. Het is een golfbeweging die vanuit Bonn doorstoot tot aan de Zwarte Zee.

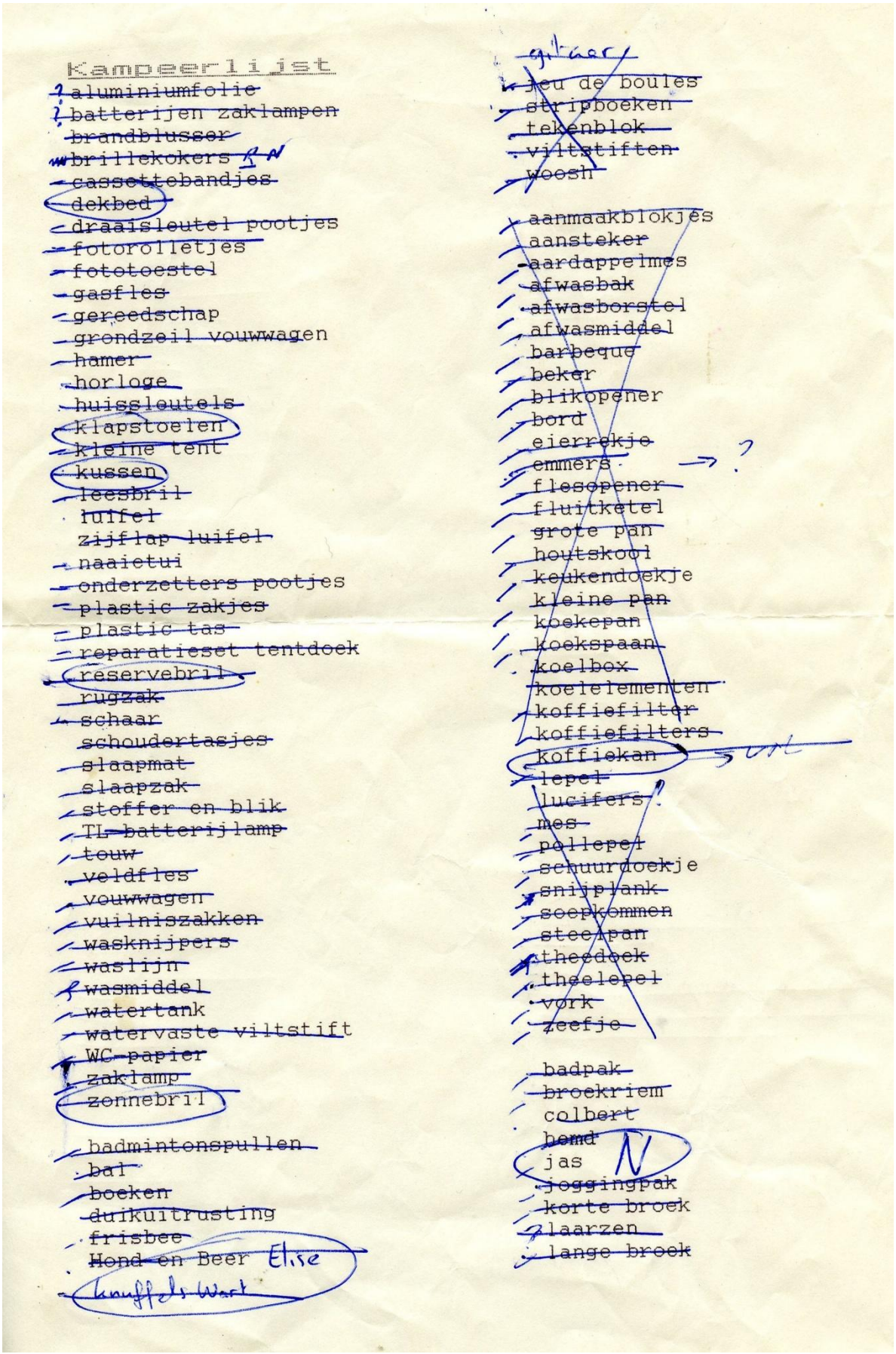
Het gevolg is dat de fysieke grenzen in Oost-Europa in chaos zijn ondergedompeld. Overal in deze regio zijn de grensovergangen van een vooroorlogs niveau, een vrije uitwisseling van personen en goederen was niet het hoogste ideaal van de communistische machthebbers. De overgangen zijn sluizen, zonder uitzondering slechts bereikbaar via nauwe tweebaanswegen, om controle te vergemakkelijken.

In de nieuwe situatie hebben de grensbewakers profijt van die erfenis. Maar de droom van een vrij verkeer is wel vervlogen. De oorlog in ex-Joegoslavië heeft de chaos verder vergroot, aangezien de Balkanroute naar het Oosten is gestremd en het explosief gegroeide vrachtverkeer aangewezen is op hetzelfde handjevol smalle wegen. De grensposten zijn kampementen geworden, waar mensen dagenlang bivakkeren tussen de kilometerslange verzamelingen blik.

Voor de Duitsers lijkt het sluiten van het net effect te hebben. Het aantal asielzoekers is in de maand juli met een derde teruggelopen tot ruim twintigduizend. Tegelijk is het aantal mensen dat werd opgepakt aan de Tsjechisch-Duitse grens met 40 procent gedaald, al zijn het er nog altijd zo'n duizend per maand.

De vorige delen van deze serie werden op 20, 24, 27, 31 juli en 3, 7, 10 en 14 augustus gepubliceerd.

2/8 Koedijk 32 19 12
S. Hensen 322334 → 29,42 l DM 32,04 VISA
2/8 Mirov 322610
5/8 Mirov 322729
Grens Linken/Polen 322856 → 33,75 l 250.000 zl.
5/8 Pruszcz Gdanski 323231
" " 323473 → 37,6 l 257.000 zl
" " 323501
9/8 We chau 323879
12/8 Warschau 323920
Bialobrzegi 323988 → 31,5 l 230.000 zl
12/8 Wieliczka 324232
17/8 Wieliczka 324320
Opole 324518 → 32,87 l 240.000 zl
17/8 Karpacz 324744
20/8 Karpacz 324835
Olszyna 324896 → 22,25 l 165.000 zl
20/8 Neudorf 324264
23/8 Neudorf 325300
Hasselfelde 325412 → 35,8 l 39 DM
Arcen 325995 → 39,11 l f 49,56
Koedijk

Kampeerlijst

aluminiumfolie
batterijen zaklampen
brandblusser
brillekokers
cassettebandjes
dekbed
draaisleutel pootjes
fotorolletjes
fototoestel
gasfles
gereedschap
grondzeil vouwwagen
hamer
horloge
huissleutels
klapstoelen
kleine tent
kussen
leesbril
luifel
zijflap luifel
naaietui
onderzetters pootjes
plastic zakjes
plastic tas
reparatieset tentdoek
reservebril
rugzak
schaar
schoudertasjes
slaapmat
slaapzak
stoffer en blik
TL-batterijlamp
touw
veldfles
vouwwagen
vuilniszakken
wasknijpers
waslijn
wasmiddel
watertank
watervaste viltstift
WC-papier
zaklamp
zonnebril

badmintonspullen
bal
boeken
duikuitrusting
frisbee
Hond en Beer Etise
Knuffels Wart

gitaar
jeu de boules
stripboeken
tekenblok
viltstiften
woosh

aanmaakblokjes
aansteker
aardappelmes
afwasbak
afwasborstel
afwasmiddel
barbeque
beker
blikopener
bord
eierrekje
emmers → ?
flesopener
fluitketel
grote pan
houtskool
keukendoekje
kleine pan
koekepan
koekspaan
koelbox
koelelementen
koffiefilter
koffiefilters
koffiekan sort
lepel
lucifers!
mes
pollepel
schuurdoekje
snijplank
soepkommen
steelpan
theedoek
theelepel
vork
zeefje

badpak
broekriem
colbert
hemd
jas N
joggingpak
korte broek
laarzen
lange broek

sokken
T-shirt
trui
vest
waterschoenen
zwembroek

anti-zonnebrand
antimug
aspirine
Azaron
Decylon
EHBO-trommel
norit
pleisters
kinderaspirine
vitamine B6
vitamine C

alcoholtissues + navulling
beugels
beugeldoosjes
borstel
gel
handdoek
kam
Nivea
scheerspullen
shampoo
tampons
tandenborstel
tandpasta
toiletzeep
washandjes
wattenstokjes
zakdoeken
zeepdoos

adressenlijst
ANWB-handboek
autokaarten
campinggidsen
creditcard
enveloppen
folder tolTarieven
folder benzineprijzen
girocheques

natuurgidsen
papieren vouwwagen
papieren reisverzekering
papieren ziektekostenverz.
pasfoto's
paspoort
kopieen paspoorten enz.
pen
reisgidsen
rijbewijs
schrijfpapier
visa
vreemd geld

aardappelen
aardappelpureepoeder
barbequekruiden
bouillonblokjes
brood
chocolademelkpoeder
cola
instantgroente
jam
kaas
kant-en-klaar-mixen
kerrie
ketjap
knoflook
koffie
melkpoeder
kruiden
macaroni
margarine
melk
nasi- en bamikruiden
Nutella
pakjes soep
paprikapoeder
peper
pindakaas
rijst
rookworst
sausjes
snoep voor onderweg
suiker
thee
tomatenpuree

tonijn
uien
vacuum vlees
vleeswaren
vruchtensap
zout

tonijn
uien
vacuum vlees
vleeswaren
vruchtensap
zout

nachtpon
onderbroek
overhemd
pet
pyjama
schoenen
slippers
sokken
T-shirt
trui
vest
waterschoenen
zwembroek

anti-zonnebrand
antimug
aspirine
Azaron
Decylon
EHBO-trommel
norit
pleisters
kinderaspirine
vitamine B6
vitamine C

alcoholtissues + navulling
beugels
beugeldoosjes
borstel
gel
handdoek
kam
Nivea
scheerspullen
shampoo
tampons
tandenborstel
tandpasta
toiletzeep
washandjes
wattenstokjes
zakdoeken
zeepdoos

adressenlijst
ANWB-handboek
autokaarten
campinggidsen
creditcard
enveloppen
folder tolTarieven
folder benzineprijzen
girocheques

tonijn
uien
vacuum vlees
vleeswaren
vruchtensap
zout

Paspt.Pf

giropas
groene kaart
int. kampeercarnet
int. schadeformulier
Int. Reis en Kredietbrief
kentekenbewijs
logboek
natuurgidsen
papieren vouwwagen
papieren reisverzekering
papieren ziektekostenverz.
pasfoto's
paspoort
kopieen paspoorten enz.
pen
reisgidsen
rijbewijs
schrijfpapier
visa
vreemd geld

aardappelen
aardappelpureepoeder
barbequekruiden
bouillonblokjes
brood
chocolademelkpoeder
cola
instantgroente
jam
kaas
kant-en-klaar-mixen
korrie
ketjap
knoflook
koffie
melkpoeder
kruiden
macaroni
margarine
melk
nasi- en bamikruiden
Nutella
pakjes soep
paprikapoeder
peper
pindakaas
rijst
rookworst
sausjes
snoep voor onderweg
suiker
thee
tomatenpuree